

УДК 316.334.22

Мартинюк І. О., к. т. н., доцент, **Паска М. З.**, к.вет.н., доцент*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького*

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

У статті здійснено аналіз основних проблем і тенденцій працевлаштування молоді на ринку праці України, розглянуто показники працевлаштування безробітної молоді, а також визначено ефективні напрями підвищення рівня працевлаштування серед молодого населення.

Ключові слова: *безробіття, зайнятість, молодь, освіта, працевлаштування, ринок праці, робоче місце.*

Молодь – це окрема частина ринку праці, вона розвивається не так як увесь ринок, але залежить від нього. Незважаючи на високий інтелектуальний потенціал та мобільність молодим людям не вистачає трудового та життєвого досвіду. Безробітна молодь – це особлива соціальна група, яка в певний час не має таких цінностей, як робота, пов'язаного з нею престижу, матеріального добробуту і загального визнання. Це впливає на загальну мотиваційну поведінку молодих людей, мотиви вибору та оволодіння професією або перенавчання. Значну частину безробітної молоді складають молоді люди – випускники професійно-технічних та вищих навчальних закладів, які отримали професію (спеціальність) і вперше виходять на ринок праці.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що молодь – це основа майбутнього трудового потенціалу країни. Молодь впливає на суспільні процеси, визначаючи майбутнє держави, використовуючи свою мобільність, гнучкість та інтелектуальний потенціал. Залучення молоді в суспільні процеси країни є одним з перспективних напрямів забезпечення повної зайнятості. Початок ХХІ століття ознаменований різким загостренням соціальних проблем молоді в різних країнах світу в тому числі і в Україні. Однією з найважливіших проблем стало молодіжне безробіття. Безробіття – важливий соціальний, психологічний і моральний феномен, який безпосередньо пов'язаний з політикою держави, а в умовах глобалізації – з політикою міжнародних організацій. Явище безробіття постійно турбує суспільство і вимагає глибокого вивчення причин, які його породжують, вимагає аналізу економічної науки і постійної уваги з боку урядових структур.

Нашим завданням є аналіз причин безробіття молоді на сучасному українському ринку праці, визначення наслідків молодіжного безробіття для суспільства, вивчення ролі освіти у забезпеченні високого рівня зайнятості молоді, вивчення напрямків і програм центрів зайнятості пов'язаних з працевлаштуванням молоді.

В умовах ринкової економіки коли право на працю реалізується не через соціальні гарантії, а через особисту ініціативу. Проблема зайнятості молоді стає особливо гострою. Майже половина безробітних у світі – молодь у віці від 15 до 24 років. Вона становить лише 4 – ту частину від загальної кількості населення працездатного віку, ймовірність безробіття для молодих людей втричі вище, ніж для дорослих [1, с.86]. Дана проблема актуальна і для України. Слід зауважити, що загальна чисельність безробітних у нашій країні у віці від 15 до 70 років за методологією МОП зросла з 1417,6 тис. чол. в 2007 р. до 1785,6 чол. в 2010 р., тобто з 6,4 до 8,1% від економічно активного населення. У той же час потреба в робочій силі на кінець року скоротилася з 169,7 тис. чол. в 2007 р. до 63,9 тис. чол. в 2010 р. Не дивлячись на таку негативну тенденцію, рівень зайнятості серед людей у віці 25 - 49 років в 2010 р. досяг 75% від загальної чисельності населення відповідної вікової групи, проте серед молодих людей від 15 до 24 років він склав усього 34, 5% [2]. Дані представлено на рис.1.

Рис. 1. Безробітне населення (з методології МОП)

Молодь за весь час незалежного розвитку нашої молоді держави була однією з найбільш уразливих верств населення на ринку праці. Їй завжди важче, ніж представникам дорослої робочої сили влаштуватися на роботу, а у випадках реорганізації та економічних складнощів на виробництві вона першою потрапляє під скорочення. Проте з настанням останньої економічної кризи ця проблема сягнула невиданих досі розмірів. Так, у 2010 році рівень безробіття серед молоді віком від 15 до 24 років розрахований за методологією МОП сягнув 12,3%, в той час як загальний рівень безробіття дорівнював лише 8,1%. Найбільш загрозливою є ситуація, що склалася в молодшій віковій групі, яка охоплює молодь у віці від 15 до 24 років. Рівень безробіття серед економічно активного населення цієї вікової групи складає 17,4%, в той час як у старших вікових групах молоді – від 25 до 29 років та від 30 до 39 років, цей показник складає лише 9,9% та 7,8% відповідно. [5,с.56]. Дані представлені на рис.2.

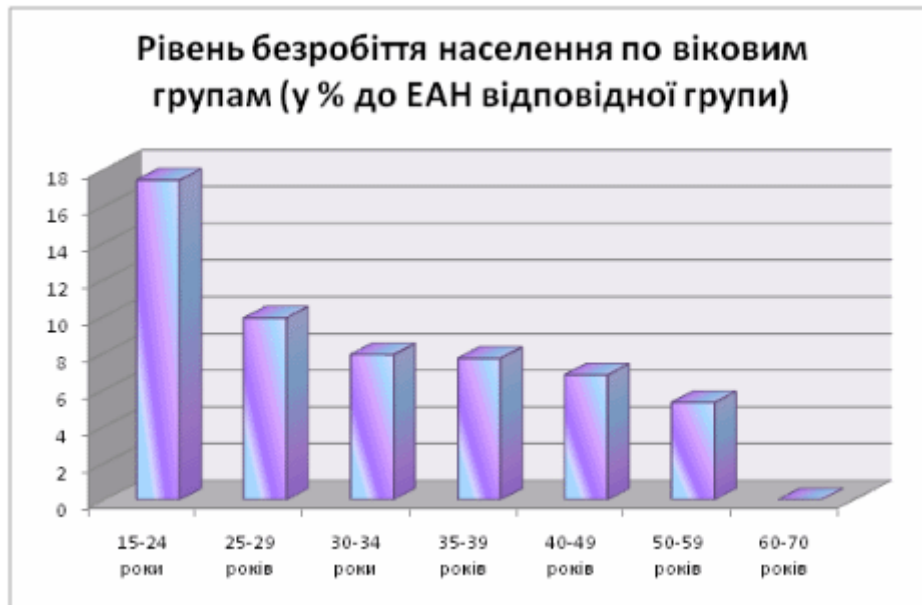

Рисунок 2 – Рівень безробіття за віковими групами за 2010 рік

Державне нормативне регулювання молодіжного сегменту ринку праці все ще залишається надто складним, не завжди відповідає реаліям сучасного життя, потребує внесення певних коректив та змін. Величезний нормативно-правовий масив молодіжної сфери не до кінця систематизований, потребує певного удосконалення та більш уважного ставлення до його формування. Так, поки що не розглянута значна кількість питань правового, економічного, організаційного, соціального характеру, які виникають при формуванні та функціонуванні механізму регіонального ринку праці.

Отже, законодавством недостатньо визначена відповідальність роботодавців за відмову в працевлаштуванні молодих громадян; відсутні нормативні документи про економічне стимулювання роботодавців, які створюють робочі місця для відповідних категорій молоді понад встановлену квоту. Потрібний досконалий механізм регулювання зайнятості різних категорій молоді, який враховував би фінансово-соціально-економічні можливості держави, регіону та підприємства.

Таким чином, держава гарантує молоді право на працю, але через відсутність достатнього практичного досвіду, соціально-правових та професійних знань, а часом моральної невідповідності до конкуренції на ринку праці, реалізувати своє право на працю молодим громадянам досить складно.

Досвід країн з розвинутою ринковою економікою свідчить про те, що масштаби втручання держави у систему ринку праці є значними. Особливий напрям політики зайнятості в зазначеній групі країн становлять заходи стосовно працевлаштування молоді, яка не має професійної підготовки. Держава

стимулює роботодавців до прийому на роботу зазначеної категорії шляхом надання їм спеціальних гарантій, субсидій, податкових пільг тощо [6].

Проаналізуємо проблеми випускників сільськогосподарських ВНЗ.

Упродовж історії сучасної незалежної України частка виробництва худоби і птиці в структурі валової продукції сільського господарства мала тенденцію до скорочення. В 1990 р. в Україні вона становила 32,0%, а потім, до середини 1990-х рр., знизилась. У 2006 р. на неї припадало вже тільки 21% всієї валової продукції українського сільського господарства (в порівняних цінах 2005 р., млн грн).

В Україні переробкою худоби і птиці на м'ясо займається останнім часом близько 550 підприємств. При цьому спостерігається скорочення загальної кількості підприємств. Кількість м'ясокомбінатів, що виробляють понад 1000 т, залишається практично стабільною, як і їх частка в загальному обсязі виробництва даної продукції. Таким чином, зміні підлягає переважна кількість дрібних м'ясопереробних підприємств, що є характерною тенденцією в м'ясопереробних галузях колишніх соцкраїн, зокрема країн Східної Європи. У зв'язку з прогнозованим посиленням ветеринарного контролю і санітарних норм можна зробити висновок, що дана тенденція скорочення дрібних підприємств збережеться. Додаткову роль в скороченні кількості боєнь зіграла заборона імпорту Росією продукції українського тваринництва з 20 січня 2006 р.

Серед перешкод швидкому відновленню виробництва можна назвати слабку сировинну базу внаслідок рекордного скорочення поголів'я за минулі роки, нераціональність структури розподілення поголів'я за категоріями господарств, відсутність чіткого контролю над пересуванням м'ясної сировини усередині країни, поточну високу процентну ставку за кредитами на українському ринку за необхідності значного оновлення матеріально-технічної бази і впровадження сучасних технологій виробництва на підприємствах.

Очевидно, що при таких перспективах розвитку м'ясної промисловості випускникам ВНЗ, фах яких пов'язаний з переробкою тварин і птиці, особливо розраховувати на працевлаштування та кар'єрне зростання не прийдеться.

Висновки. Таким чином, можна запропонувати наступні заходи для зменшення рівня безробіття серед молоді віком від 15 до 24 років. Поліпшенню становища молодіжної зайнятості сприятимуть:

- 1) розробка і прийняття спеціального Закону про організаційні форми зайнятості, що передбачав би широке використання гнучких графіків робочого часу і закріплював умови дії тимчасових і сезонних контрактів.
- 2) створення окремої біржі праці (або спеціальних відділів) саме для працевлаштування молоді.
- 3) розробка проектів, орієнтованих на фінансування активних заходів сприяння зайнятості серед молоді.

4) встановлення доплат до окладів молодим працівникам (даний захід може виступити певним стимулом до пошуку роботи молодими людьми).

5) розробка та впровадження дієвого механізму фінансової та іншої підтримки підприємств, установ та організацій, які беруть участь у реалізації цієї програми з працевлаштування молоді.

З метою поліпшення організації практичної підготовки студентів та роботи зі сприяння працевлаштуванню випускників ВНЗ можна рекомендувати: створення веб-сайту, завдяки якому студенти та випускники ВНЗ матимуть можливість ознайомитися:

1) з вакансіями підприємств-роботодавців, про які подаватиметься інформація;

2) з інформацією, котра буде сприяти удосконаленню процесу працевлаштування студентів і випускників ВНЗ;

3) організація і проведення «Днів кар'єри»;

4) організація та проведення тренінгів і семінарів зі студентами за такими напрямками:

- визначення та удосконалення ділових якостей студентів, що сприятимуть успішній адаптації випускників на виробництві, їх самооцінка;
- ознайомлення зі стратегією та методами пошуку роботи;
- проведення співбесід студентів з роботодавцями, правила спілкування;
- оформлення резюме тощо.
- ознайомлення студентів з інформацією щодо практичної підготовки, роботи навчально-виробничих центрів, працевлаштування студентів і випускників через радімережу ВНЗ.

Можна зробити висновок, що наполегливість молоді, яка дійсно прагне працювати спільно з реалізацією ефективної молодіжної політики держави, спрямованої на одержання молодими людьми роботи з достатніми умовами праці призведуть до покращення ситуації з безробіттям молоді та підвищення рівня економічного розвитку держави в цілому. Ефективне вирішення проблеми працевлаштування молоді дасть поштовх до розвитку вітчизняної економіки, сприятиме становленню України як стабільної, розвиненої та квітучої держави.

Література

1. Синенко Н. Молодежная безработица в Украине и пути ее преодоления // Справочник кадровика. – 2007. – №3. – С. 86-89.
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Балакірева О.М. Проблеми працевлаштування та міграційні орієнтації молоді // Економіка і прогнозування. – 2006. – №4. – С. 76-91.
4. Красовська Н. Як зорієнтувати молодь на ринку праці // Праця і зарплата. – 2008. – №17. – С. 4.
5. Сенік І. В. Економічна активність населення України 2010. Стат. збірник. – Київ.: Державний комітет статистики України, 2010. – 104 с.

6. Волосатих О. Світовий досвід з питань політики зайнятості // Вісник Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. – 2010. – №3. – С. 56-66.

Summary

Martynyuk I. O., c. techn. s., docent, Paska M. Z., c.vet. s.
*Lviv Nationals University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S. Z. Gzhytskyj*

PROBLEMS OF EMPLOYMENT OF YOUNG PEOPLE IN UKRAINE

There was analized the main problems and towards of employment of young people on the Ukraine market of work, was considered the index of employment of unemployed young people, was determined the effective directions of increasing equal of employment among the young population too.